संस्कृतभारती पत्राचार - परिचयः

तृतीयः वर्गः

रामानुज् पाण्डेयः

११ सौरकार्तिक १९४२ - २ नवम्बर २०२०

©साकल्यं कृते

अनुक्रमणिका

1. मङ्गलम्
2. प्रयोगाः
3. विशेषण विशेष्य भावः
4. सन्धयः
5. अनुवादपद्धतिः

सरस्वत्यै नमः

सम्बोधन	नमः + तुभ्यम्	सम्बोधन	सम्बोधन	
सरस्वति	नमस्तुभ्यं	वरदे	कामरूपिणि	।
विद्या + आरम्भम्		सिद्धिः + भवतु	मम	
विद्यारम्भं	करिष्यामि	सिद्धिर्भवतु	मे	सदा ॥

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्

2 प्रयोगाः

3 विशेषण विशेष्य भावः

4 सन्धयः

5 अनुवादपद्धतिः

प्रयोगाः

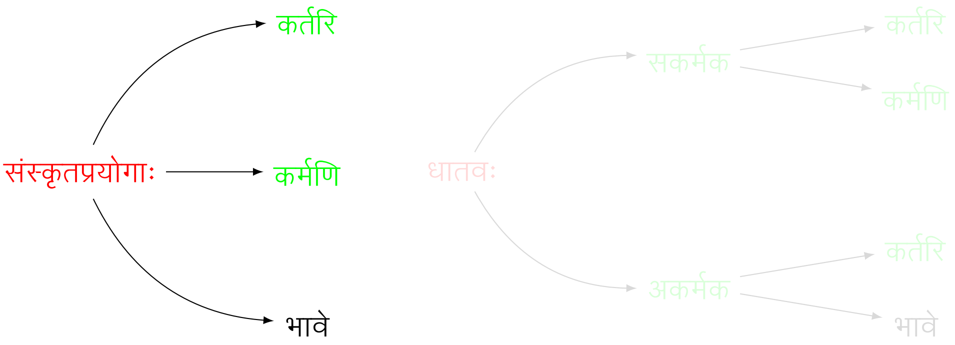

प्रयोगाः

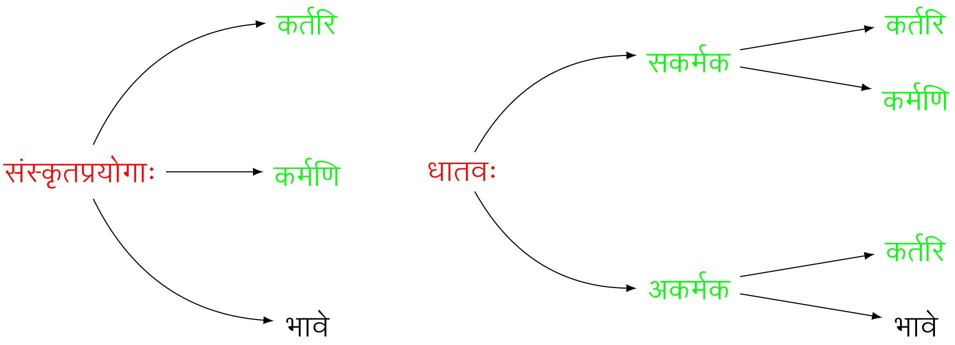

भावे प्रयोगः

- भावे प्रयोगः is quite specific to संस्कृतम् ।
- भावे प्रयोगः sentence is translated in active voice English only, as this use is not in English.
- Literally it is कर्मणि प्रयोगः on अकर्मक धातवः or कर्मणि प्रयोगः without कर्म ।
- Since कर्म is not present and कर्मणि क्रिया depends on कर्म, here क्रिया is always in प्रथमपुरुष एकवचनम् only.
- Above all is true for all लकाराः ।

भावे प्रयोगः

- भावे प्रयोगः is quite specific to संस्कृतम् ।
- भावे प्रयोगः sentence is translated in active voice English only, as this use is not in English.
- Literally it is कर्मणि प्रयोगः on अकर्मक धातवः or कर्मणि प्रयोगः without कर्म ।
- Since कर्म is not present and कर्मणि क्रिया depends on कर्म, here क्रिया is always in प्रथमपुरुष एकवचनम् only.
- Above all is true for all लकाराः ।

भावे प्रयोगः

- भावे प्रयोगः is quite specific to संस्कृतम् ।
- भावे प्रयोगः sentence is translated in active voice English only, as this use is not in English.
- Literally it is कर्मणि प्रयोगः on अकर्मक धातवः or कर्मणि प्रयोगः without कर्म ।
- Since कर्म is not present and कर्मणि क्रिया depends on कर्म, here क्रिया is always in प्रथमपुरुष एकवचनम् only.
- Above all is true for all लकाराः ।

भावे प्रयोगः

- भावे प्रयोगः is quite specific to संस्कृतम् ।
- भावे प्रयोगः sentence is translated in active voice English only, as this use is not in English.
- Literally it is कर्मणि प्रयोगः on अकर्मक धातवः or कर्मणि प्रयोगः without कर्म ।
- Since कर्म is not present and कर्मणि क्रिया depends on कर्म, here क्रिया is always in प्रथमपुरुष एकवचनम् only.
- Above all is true for all लकाराः ।

भावे प्रयोगः

- भावे प्रयोगः is quite specific to संस्कृतम् ।
- भावे प्रयोगः sentence is translated in active voice English only, as this use is not in English.
- Literally it is कर्मणि प्रयोगः on अकर्मक धातवः or कर्मणि प्रयोगः without कर्म ।
- Since कर्म is not present and कर्मणि क्रिया depends on कर्म, here क्रिया is always in प्रथमपुरुष एकवचनम् only.
- Above all is true for all लकाराः ।

भावे प्रयोगः

कर्तरि क्रिया	कर्मणि/भावे क्रिया	कर्तरि वाक्यम्	कर्मणि/भावे वाक्यम्
पतति	पत्यते	पर्णं पतति ।	पर्णेन पत्यते ।
कम्पते	कम्प्यते	सीता कम्पते ।	सीतया कम्प्यते ।
स्फुरति	स्फुर्यते	विचारः स्फुरति ।	विचारेण स्फुर्यते ।
यतते	यत्यते	बाला यतते ।	बालया यत्यते ।
गर्जन्ति	गर्ज्यन्ते	सिंहाः गर्जन्ति ।	सिंहैः गर्ज्यते ।
नश्यति	नश्यते	फलं नश्यति ।	फलेन नश्यते ।

भावे प्रयोगः

कर्तरि क्रिया	कर्मणि/भावे क्रिया	कर्तरि वाक्यम्	कर्मणि/भावे वाक्यम्
पतति	पत्यते	पर्णं पतति ।	पर्णेन पत्यते ।
कम्पते	कम्प्यते	सीता कम्पते ।	सीतया कम्प्यते ।
स्फुरति	स्फुर्यते	विचारः स्फुरति ।	विचारेण स्फुर्यते ।
यतते	यत्यते	बाला यतते ।	बालया यत्यते ।
गर्जन्ति	गर्ज्यन्ते	सिंहाः गर्जन्ति ।	सिंहैः गर्ज्यते ।
नश्यति	नश्यते	फलं नश्यति ।	फलेन नश्यते ।

भावे प्रयोगः

कर्तरि क्रिया	कर्मणि/भावे क्रिया	कर्तरि वाक्यम्	कर्मणि/भावे वाक्यम्
पतति	पत्यते	पर्णं पतति ।	पर्णेन पत्यते ।
कम्पते	कम्प्यते	सीता कम्पते ।	सीतया कम्प्यते ।
स्फुरति	स्फुर्यते	विचारः स्फुरति ।	विचारेण स्फुर्यते ।
यतते	यत्यते	बाला यतते ।	बालया यत्यते ।
गर्जन्ति	गर्ज्यन्ते	सिंहाः गर्जन्ति ।	सिंहैः गर्ज्यते ।
नश्यति	नश्यते	फलं नश्यति ।	फलेन नश्यते ।

भावे प्रयोगः

कर्तरि क्रिया	कर्मणि/भावे क्रिया	कर्तरि वाक्यम्	कर्मणि/भावे वाक्यम्
पतति	पत्यते	पर्णं पतति ।	पर्णेन पत्यते ।
कम्पते	कम्प्यते	सीता कम्पते ।	सीतया कम्प्यते ।
स्फुरति	स्फुर्यते	विचारः स्फुरति ।	विचारेण स्फुर्यते ।
यतते	यत्यते	बाला यतते ।	बालया यत्यते ।
गर्जन्ति	गर्ज्यन्ते	सिंहाः गर्जन्ति ।	सिंहैः गर्ज्यते ।
नश्यति	नश्यते	फलं नश्यति ।	फलेन नश्यते ।

भावे प्रयोगः

कर्तरि क्रिया	कर्मणि/भावे क्रिया	कर्तरि वाक्यम्	कर्मणि/भावे वाक्यम्
पतति	पत्यते	पर्णं पतति ।	पर्णेन पत्यते ।
कम्पते	कम्प्यते	सीता कम्पते ।	सीतया कम्प्यते ।
स्फुरति	स्फुर्यते	विचारः स्फुरति ।	विचारेण स्फुर्यते ।
यतते	यत्यते	बाला यतते ।	बालया यत्यते ।
गर्जन्ति	गर्ज्यन्ते	सिंहाः गर्जन्ति ।	सिंहैः गर्ज्यते ।
नश्यति	नश्यते	फलं नश्यति ।	फलेन नश्यते ।

भावे प्रयोगः

कर्तरि क्रिया	कर्मणि/भावे क्रिया	कर्तरि वाक्यम्	कर्मणि/भावे वाक्यम्
पतति	पत्यते	पर्णं पतति ।	पर्णेन पत्यते ।
कम्पते	कम्प्यते	सीता कम्पते ।	सीतया कम्प्यते ।
स्फुरति	स्फुर्यते	विचारः स्फुरति ।	विचारेण स्फुर्यते ।
यतते	यत्यते	बाला यतते ।	बालया यत्यते ।
गर्जन्ति	गर्ज्यन्ते	सिंहाः गर्जन्ति ।	सिंहैः गर्ज्यते ।
नश्यति	नश्यते	फलं नश्यति ।	फलेन नश्यते ।

भावे प्रयोगः

कर्तरि क्रिया	कर्मणि/भावे क्रिया	कर्तरि वाक्यम्	कर्मणि/भावे वाक्यम्
पतति	पत्यते	पर्णं पतति ।	पर्णेन पत्यते ।
कम्पते	कम्प्यते	सीता कम्पते ।	सीतया कम्प्यते ।
स्फुरति	स्फुर्यते	विचारः स्फुरति ।	विचारेण स्फुर्यते ।
यतते	यत्यते	बाला यतते ।	बालया यत्यते ।
गर्जन्ति	गर्ज्यन्ते	सिंहाः गर्जन्ति ।	सिंहैः गर्ज्यते ।
नश्यति	नश्यते	फलं नश्यति ।	फलेन नश्यते ।

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्

2 प्रयोगाः

3 विशेषण विशेष्य भावः

4 सन्धयः

5 अनुवादपद्धतिः

विशेषण (Adjective)

- Adjectives are words used to tell specialities of noun.
- Whose specialities are highlighted is called विशेष्य ।
- Which word tells speciality of a noun is called विशेषण ।
- Relation of these two is called विशेषण विशेष्य भावः
- Again word order is not fixed, Adjective of one may not be infront of the word only.

यत् लिङ्गम् यत् वचनं या च विभक्तिः विशेष्यस्य ।
तत् लिङ्गम् तत् वचनम् सा च विभक्तिः विशेषणस्य अपि ॥

विशेषण (Adjective)

- Adjectives are words used to tell specialities of noun.
- Whose specialities are highlighted is called विशेष्य ।
- Which word tells speciality of a noun is called विशेषण ।
- Relation of these two is called विशेषण विशेष्य भावः
- Again word order is not fixed, Adjective of one may not be infront of the word only.

यत् लिङ्गम् यत् वचनं या च विभक्तिः विशेष्यस्य ।
तत् लिङ्गम् तत् वचनम् सा च विभक्तिः विशेषणस्य अपि ॥

विशेषण (Adjective)

- Adjectives are words used to tell specialities of noun.
- Whose specialities are highlighted is called विशेष्य ।
- Which word tells speciality of a noun is called विशेषण ।
- Relation of these two is called विशेषण विशेष्य भावः
- Again word order is not fixed, Adjective of one may not be infront of the word only.

यत् लिङ्गम् यत् वचनं या च विभक्तिः विशेष्यस्य ।
तत् लिङ्गम् तत् वचनम् सा च विभक्तिः विशेषणस्य अपि ॥

विशेषण (Adjective)

- Adjectives are words used to tell specialities of noun.
- Whose specialities are highlighted is called विशेष्य ।
- Which word tells speciality of a noun is called विशेषण ।
- Relation of these two is called विशेषण विशेष्य भावः
- Again word order is not fixed, Adjective of one may not be infront of the word only.

यत् लिङ्गम् यत् वचनं या च विभक्तिः विशेष्यस्य ।
तत् लिङ्गम् तत् वचनम् सा च विभक्तिः विशेषणस्य अपि ॥

विशेषण (Adjective)

- Adjectives are words used to tell specialities of noun.
- Whose specialities are highlighted is called विशेष्य ।
- Which word tells speciality of a noun is called विशेषण ।
- Relation of these two is called विशेषण विशेष्य भावः
- Again word order is not fixed, Adjective of one may not be infront of the word only.

यत् लिङ्गम् यत् वचनं या च विभक्तिः विशेष्यस्य ।
तत् लिङ्गम् तत् वचनम् सा च विभक्तिः विशेषणस्य अपि ॥

विशेषण (Adjective)

- Adjectives are words used to tell specialities of noun.
- Whose specialities are highlighted is called विशेष्य ।
- Which word tells speciality of a noun is called विशेषण ।
- Relation of these two is called विशेषण विशेष्य भावः
- Again word order is not fixed, Adjective of one may not be infront of the word only.

यत् लिङ्गम् यत् वचनं या च विभक्तिः विशेष्यस्य ।
तत् लिङ्गम् तत् वचनम् सा च विभक्तिः विशेषणस्य अपि ॥

विशेषण (Adjective)

- Adjectives are words used to tell specialities of noun.
- Whose specialities are highlighted is called विशेष्य ।
- Which word tells speciality of a noun is called विशेषण ।
- Relation of these two is called विशेषण विशेष्य भावः
- Again word order is not fixed, Adjective of one may not be infront of the word only.

यत् लिङ्गम् यत् वचनं या च विभक्तिः विशेष्यस्य ।
तत् लिङ्गम् तत् वचनम् सा च विभक्तिः विशेषणस्य अपि ॥

विशेष्यस्य यत् लिङ्गम् तत् लिङ्गम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमः बालकः ।	उत्तमा बालिका ।	उत्तमं पुस्तकम् ।
चतुर	चतुरः बालकः ।	चतुरा बालिका ।	चतुरं सङ्गणकम् ।
सुन्दर	सुन्दरः बालकः ।	सुन्दरी बालिका ।	सुन्दरं नगरम् ।

विशेष्यस्य यत् लिङ्गम् तत् लिङ्गम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमः बालकः ।	उत्तमा बालिका ।	उत्तमं पुस्तकम् ।
चतुर	चतुरः बालकः ।	चतुरा बालिका ।	चतुरं सङ्गणकम् ।
सुन्दर	सुन्दरः बालकः ।	सुन्दरी बालिका ।	सुन्दरं नगरम् ।

विशेष्यस्य यत् लिङ्गम् तत् लिङ्गम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमः बालकः ।	उत्तमा बालिका ।	उत्तमं पुस्तकम् ।
चतुर	चतुरः बालकः ।	चतुरा बालिका ।	चतुरं सङ्गणकम् ।
सुन्दर	सुन्दरः बालकः ।	सुन्दरी बालिका ।	सुन्दरं नगरम् ।

विशेष्यस्य यत् लिङ्गम् तत् लिङ्गम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमः बालकः ।	उत्तमा बालिका ।	उत्तमं पुस्तकम् ।
चतुर	चतुरः बालकः ।	चतुरा बालिका ।	चतुरं सङ्गणकम् ।
सुन्दर	सुन्दरः बालकः ।	सुन्दरी बालिका ।	सुन्दरं नगरम् ।

विशेष्यस्य यत् वचनम् तत् वचनम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमौ बालकौ ।	उत्तमे बालिके ।	उत्तमानि पुस्तकानि ।
चतुर	चतुरौ बालकौ ।	चतुरे बालिके ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दराः बालकाः ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

विशेष्यस्य यत् वचनम् तत् वचनम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमौ बालकौ ।	उत्तमे बालिके ।	उत्तमानि पुस्तकानि ।
चतुर	चतुरौ बालकौ ।	चतुरे बालिके ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दराः बालकाः ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

विशेष्यस्य यत् वचनम् तत् वचनम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमौ बालकौ ।	उत्तमे बालिके ।	उत्तमानि पुस्तकानि ।
चतुर	चतुरौ बालकौ ।	चतुरे बालिके ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दराः बालकाः ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

विशेष्यस्य यत् वचनम् तत् वचनम् विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमौ बालकौ ।	उत्तमे बालिके ।	उत्तमानि पुस्तकानि ।
चतुर	चतुरौ बालकौ ।	चतुरे बालिके ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दराः बालकाः ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

विशेष्यस्य या विभक्तिः सा विभक्तिः विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमेन बालकेन ।	उत्तमया बालिकया ।	उत्तमेन पुस्तकेन ।
चतुर	चतुरं बालकम् ।	चतुरां बालिकाम् ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दरात् बालकात् ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

विशेष्यस्य या विभक्तिः सा विभक्तिः विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमेन बालकेन ।	उत्तमया बालिकया ।	उत्तमेन पुस्तकेन ।
चतुर	चतुरं बालकम् ।	चतुरां बालिकाम् ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दरात् बालकात् ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

विशेष्यस्य या विभक्तिः सा विभक्तिः विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमेन बालकेन ।	उत्तमया बालिकया ।	उत्तमेन पुस्तकेन ।
चतुर	चतुरं बालकम् ।	चतुरां बालिकाम् ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दरात् बालकात् ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

विशेष्यस्य या विभक्तिः सा विभक्तिः विशेषणस्य अपि

विशेषण	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
उत्तम	उत्तमेन बालकेन ।	उत्तमया बालिकया ।	उत्तमेन पुस्तकेन ।
चतुर	चतुरं बालकम् ।	चतुरां बालिकाम् ।	चतुरे सङ्गणके ।
सुन्दर	सुन्दरात् बालकात् ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	सुन्दराणि नगराणि ।

सङ्ख्या अपि विशेषण भवति - लिङ्गवचनविभक्तिम् अनुसरति

सङ्ख्या	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
एक	एकः ।	एका ।	एकम् ।
	एकेन बाणेन मारितवान् ।	एकया बालिकया गीयते ।	एकस्मिन् गृहे ।
	त्रिषु स्थलेषु ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	चतस्रः भगिन्यः ।

- Only one to four numbers have gender, five onwards they are same for all genders.
- Numbers will not have form in all वचनम् ।

सङ्ख्या अपि विशेषणं भवति - लिङ्गवचनविभक्तिम् अनुसरति

सङ्ख्या	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
एक	एकः ।	एका ।	एकम् ।
	एकेन बाणेन मारितवान् ।	एकया बालिकया गीयते ।	एकस्मिन् गृहे ।
	त्रिषु स्थलेषु ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	चतस्रः भगिन्यः ।

- Only one to four numbers have gender, five onwards they are same for all genders.
- Numbers will not have form in all वचनम् ।

सङ्ख्या अपि विशेषणं भवति - लिङ्गवचनविभक्तिम् अनुसरति

सङ्ख्या	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
एक	एकः ।	एका ।	एकम् ।
	एकेन बाणेन मारितवान् ।	एकया बालिकया गीयते ।	एकस्मिन् गृहे ।
	त्रिषु स्थलेषु ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	चतस्रः भगिन्यः ।

- Only one to four numbers have gender, five onwards they are same for all genders.
- Numbers will not have form in all वचनम् ।

सङ्ख्या अपि विशेषण भवति - लिङ्गवचनविभक्तिम् अनुसरति

सङ्ख्या	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
एक	एकः ।	एका ।	एकम् ।
	एकेन बाणेन मारितवान् ।	एकया बालिकया गीयते ।	एकस्मिन् गृहे ।
	त्रिषु स्थलेषु ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	चतस्रः भगिन्यः ।

- Only one to four numbers have gender, five onwards they are same for all genders.
- Numbers will not have form in all वचनम् ।

सङ्ख्या अपि विशेषण भवति - लिङ्गवचनविभक्तिम् अनुसरति

सङ्ख्या	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
एक	एकः ।	एका ।	एकम् ।
	एकेन बाणेन मारितवान् ।	एकया बालिकया गीयते ।	एकस्मिन् गृहे ।
	त्रिषु स्थलेषु ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	चतस्रः भगिन्यः ।

- Only one to four numbers have gender, five onwards they are same for all genders.
- Numbers will not have form in all वचनम् ।

सङ्ख्या अपि विशेषण भवति - लिङ्गवचनविभक्तिम् अनुसरति

सङ्ख्या	पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
एक	एकः ।	एका ।	एकम् ।
	एकेन बाणेन मारितवान् ।	एकया बालिकया गीयते ।	एकस्मिन् गृहे ।
	त्रिषु स्थलेषु ।	सुन्दर्यः बालिकाः ।	चतस्रः भगिन्यः ।

- Only one to four numbers have gender, five onwards they are same for all genders.
- Numbers will not have form in all वचनम् ।

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्

2 प्रयोगाः

3 विशेषण विशेष्य भावः

4 सन्धयः

5 अनुवादपद्धतिः

गुणसन्धिः

- गुण is grammatical name for letters अ ए ओ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by इ उ ऋ ऌ in place of these two vowels ए ओ अर् अल् एकादेशः happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	इ / ई उ / ऊ ऋ / ॠ ऌ	=	ए ओ अर् अल्

गुणसन्धिः

- गुण is grammatical name for letters अ ए ओ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by इ उ ऋ ऌ in place of these two vowels ए ओ अर् अल् एकादेशः happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	इ / ई उ / ऊ ऋ / ॠ ऌ	=	ए ओ अर् अल्

गुणसन्धिः

- गुण is grammatical name for letters अ ए ओ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by इ उ ऋ ऌ in place of these two vowels ए ओ अर् अल् एकादेशः happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	इ / ई उ / ऊ ऋ / ॠ ऌ	=	ए ओ अर् अल्

गुणसन्धिः

- गुण is grammatical name for letters अ ए ओ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by इ उ ऋ ऌ in place of these two vowels ए ओ अर् अल् एकादेशः happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	इ / ई उ / ऊ ऋ / ॠ ऌ	=	ए ओ अर् अल्

गुणसन्धिः

- गुण is grammatical name for letters अ ए ओ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by इ उ ऋ ऌ in place of these two vowels ए ओ अर् अल् एकादेशः happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	इ / ई उ / ऊ ऋ / ॠ ऌ	=	ए ओ अर् अल्

अच् सन्धितालिका

	अ/आ	इ/ई	उ/ऊ	ऋ/ॠ/ऌ	ए	ऐ	ओ	औ
अ/आ	आ	ए	ओ	अर्/अल्				
इ/ई		ई						
उ/ऊ			ऊ					
ऋ/ॠ/ऌ				ॠ				
ए								
ऐ								
ओ								
औ								

■ गुणसन्धिः ■ स०दी०सन्धिः

वृद्धिसन्धिः

- वृद्धिः is grammatical name for letters आ ऐ औ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by ए ऐ ओ औ in place of these two vowels ऐ औ happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	ए / ऐ ओ / औ	=	ऐ औ

वृद्धिसन्धिः

- वृद्धिः is grammatical name for letters आ ऐ औ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by ए ऐ ओ औ in place of these two vowels ऐ औ happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	ए / ऐ ओ / औ	=	ऐ औ

वृद्धिसन्धिः

- वृद्धिः is grammatical name for letters आ ऐ औ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by ए ऐ ओ औ in place of these two vowels ऐ औ happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	ए / ऐ ओ / औ	=	ऐ औ

वृद्धिसन्धिः

- वृद्धिः is grammatical name for letters आ ऐ औ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by ए ऐ ओ औ in place of these two vowels ऐ औ happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	ए / ऐ ओ / औ	=	ऐ औ

वृद्धिसन्धिः

- वृद्धिः is grammatical name for letters आ ऐ औ ।
- This is एकादेशः सन्धिः, at place of both letters only single letter replacement.

When vowels अ आ are followed by ए ऐ ओ औ in place of these two vowels ऐ औ happens.

पूर्ववर्णः		परवर्णः		आदेशः
अ / आ	+	ए / ऐ ओ / औ	=	ऐ औ

अच् सन्धितालिका

	अ/आ	इ/ई	उ/ऊ	ऋ/ॠ/ऌ	ए	ऐ	ओ	औ
अ/आ	आ	ए	ओ	अर्/अल्	ऐ	ऐ	औ	औ
इ/ई		ई						
उ/ऊ			ऊ					
ऋ/ॠ/ऌ				ॠ				
ए								
ऐ								
ओ								
औ								

■ गुणसन्धिः ■ स०दी०सन्धिः ■ वृद्धिसन्धिः

सन्ध्यभ्यासः

पूर्व + पर वर्णौ	विच्छेदः	After सन्धिः
महा + ईश्वरः	(म्+अ+ह्+आ) + (ई+श्+व्+अ+र्+अ+ ः)	महेश्वरः- म्+अ+ह्+ए+श्+व्+अ+र्+अ+ ः
तत्र + एव	(त्+अ+त्+र्+अ) + (ए+व्+अ)	तत्रैव - त्+अ+त्+र्+ऐ+व्+अ

सन्ध्यभ्यासः

पूर्व + पर वर्णौ	विच्छेदः	After सन्धिः
महा + ईश्वरः	(म्+अ+ह्+आ) + (ई+श्+व्+अ+र्+अ+ ः)	महेश्वरः- म्+अ+ह्+ए+श्+व्+अ+र्+अ+ ः
तत्र + एव	(त्+अ+त्+र्+अ) + (ए+व्+अ)	तत्रैव - त्+अ+त्+र्+ऐ+व्+अ

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्

2 प्रयोगाः

3 विशेषण विशेष्य भावः

4 सन्धयः

5 अनुवादपद्धतिः

अनुवादपद्धतिः

English	संस्कृतम्
Had come (m)	आगतवान् आसीत्
Had come (f)	आगतवती आसीत्
Has come (m)	आगतवान् अस्ति
Has come (f)	आगतवती अस्ति
Might have come (m)	आगतवान् स्यात्

अनुवादपद्धतिः

English	संस्कृतम्
Had come (m)	आगतवान् आसीत्
Had come (f)	आगतवती आसीत्
Has come (m)	आगतवान् अस्ति
Has come (f)	आगतवती अस्ति
Might have come (m)	आगतवान् स्यात्

अनुवादपद्धतिः

English	**संस्कृतम्**
Had come (m)	आगतवान् आसीत्
Had come (f)	आगतवती आसीत्
Has come (m)	आगतवान् अस्ति
Has come (f)	आगतवती अस्ति
Might have come (m)	आगतवान् स्यात्

अनुवादपद्धतिः

English	संस्कृतम्
Had come (m)	आगतवान् आसीत्
Had come (f)	आगतवती आसीत्
Has come (m)	आगतवान् अस्ति
Has come (f)	आगतवती अस्ति
Might have come (m)	आगतवान् स्यात्

अनुवादपद्धतिः

English	**संस्कृतम्**
Had come (m)	आगतवान् आसीत्
Had come (f)	आगतवती आसीत्
Has come (m)	आगतवान् अस्ति
Has come (f)	आगतवती अस्ति
Might have come (m)	आगतवान् स्यात्

अनुवादपद्धतिः

English	संस्कृतम्
Had come (m)	आगतवान् आसीत्
Had come (f)	आगतवती आसीत्
Has come (m)	आगतवान् अस्ति
Has come (f)	आगतवती अस्ति
Might have come (m)	आगतवान् स्यात्

गृहकार्यम्

- Do exercise of Chapter 3 and 4 for सन्धिः and chapter 2 for अनुवादः, 1, 2 and 10 grammar part.

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी सोमवासरे १८ सौरकार्तिक १९४२ - ९ नवम्बर २०२०

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी सोमवासरे १८ सौरकार्तिक १९४२ - ९ नवम्बर २०२०

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी सोमवासरे १८ सौरकार्तिक १९४२ - ९ नवम्बर २०२०

धन्यवादाः